

felénk újra valami dicsőséges centralis lélek, aki szíve vérenek lelki erejét újból belehintse a népek szívébe. De miért maradnánk tovább e hiú álmodozásoknál? A Krisztust *semmi* felül nem mulja s mindaz, amit várnunk kell, nem az, hogy második Messiás jöjjön, hanem hogy ugyanaz a Messiás jöjjön el még egyszer, de akkor aztán szórólapáttal a kezében, ítéletre; nem, hogy a bűnös élet számára új evolúciót hozzon, hanem hogy az életet eljuttassa céljához s ünnepélyesen lezárja a világ történelmét. Két lehetőség van tehát: vagy tényleg közelgőben van a Krisztus visszajövele (paruzia) s akkor az, amit most az emberiség átküzd, nem egyéb, mint földi nemzetségünk halálharcza, vagy még egyszer újraéledés jő ugyan az emberiség számára, de akkor ennek ugyanazon régi és mégis örökre új evangélium által kell végbemennie, amely tizenhatszáz évvel ezelőtt ép' úgy, mint a tizenhatodik században, mikor a krízis tetőfokát érte el, nemünk fenyegetett életét megmentette. Oly tétel ez, amely a hívő számára mintegy magától s a saját hite alapján bizonyos, de amely a Krisztustagadókkal szemben is szilárdabban áll ama történelmi tény következtében, hogy csak kétszer látott még az emberiség olyan hatalmat, amely nemünket új életre ébresztette és hogy ez a hatalom mind a két alkalommal az evangélium és *csakis* az evangélium volt.

Azonban ha azt a halálos nyavalyát nézzük, amely most újból megfertőztette nemünket, egy nyugtalanító körülmény tart bennünket fogva, és ez az, hogy az orvossággal szemben, amelynek a beteget meg kellene mentenie, a szenvedő semmi hajlamot, fogékony-ságot nem érez, pedig épen erre lenne szükség. Mert ez a hajlam az evangéliummal szemben a római-görög